

Visie document PGV Voorburg

Visie en roeping Protestantse Gemeente Voorburg

Als kerk hebben we te maken met krimp. Ook in Voorburg. Er is veel om blij en dankbaar voor te zijn, we noemen hier slechts de creatieve en vernieuwende contacten tussen kerk en buurt rond de Open Hof en Bij Bosshardt, en de steeds toenemende betrokkenheid en inzet van jonge gezinnen en tieners rond de Oude Kerk. We mogen levendige en dynamische gemeenschappen van hoop zijn, waar velen een thuis vinden en verbondenheid met God en met elkaar ervaren. Gods genade, die in onze Heer Jezus Christus beslissend tot ons is gekomen, is in dit alles de grondtoon. We leven in het krachtenveld van zijn Geest. Juist daarom willen we in dit visiestuk ook de pijn van het verlies van mensen en middelen benoemen en onder ogen zien.

Krimp kan net als andere verlieservaringen verschillende reacties oproepen. Ontkennen, redden wat er te redden valt, berusten, accepteren. Wij geloven dat we de kerk niet kunnen redden en dat we dat ook niet hoeven. 'Met de woorden van het oude Apostolicum zeggen wij mee: wij *geloven* (aan) de kerk. De kerk die hangt aan de Eeuwige zelf, en die een niet aan te wijzen en niet vast te leggen werkelijkheid is. Ze is een mysterie, waaraan aan de ene kant niets menselijks vreemd is. Maar anderzijds is ze ook 'een stemvork van de eeuwigheid' (Van Ruler). Als kerk delen we prachtige verhalen, vormen gemeenschappen, bieden we rituelen op de scharniermomenten van het leven. We eten steeds vaker met mensen van buiten en binnen, bieden gastvrije schuilplaatsen in een verwarrende wereld. Je kunt je afvragen, of een samenleving wel zonder kan. Maar het belangrijkste is toch wel, dat we geroepen zijn getuige en tolk te zijn van een levende God die spreekt, die regeert vanaf het kruis en ons bewaart tot in de voleinding.'¹

Tolk en getuige zijn van deze God, Vader, Zoon en Heilige Geest, dat doen we op verschillende manieren.

1. In de diensten houden we in lied en gebed zijn Naam hoog in de wereld, tegen alle krachten en machten in. We laten ons leiden door zijn Woord en laten ons voeden door doop en avondmaal.
2. Leren en bidden houden niet op na de zondag, maar krijgen doordeweeks vorm in leerhuizen, catechese, gespreksgroepen en verschillende vormen van onderling en gezamenlijk gebed.
3. In de onderlinge en ambtelijke pastorale zorg bemoedigen we elkaar als pelgrims onderweg naar Gods nieuwe wereld, juist als het leven pijn doet.
4. Missionair en diaconaal weten we ons geroepen om in spreken en handelen een zegen zijn. Zowel voor de mensen om ons heen als voor de wijdere geschapen wereld. Relaties met buurt- en dorpsgenoten willen we opbouwen, versterken, voeden en vieren. In het bijzonder met hen die zich aan de randen van de samenleving bevinden en met hen die verlangen naar het goede, het ware en het schone.

¹ Peter Verbaan in Kontekstueel 38/2

Een uitnodigende gemeenschap die Gods Liefde deelt

Bij het maken van keuzes houden we altijd de hierboven beschreven visie en roeping in gedachten. Als gemeenschap maken we het mogelijk om door een verscheidenheid aan vieringen en activiteiten met ieder een eigen karakter verschillende leeftijden, leefstijlen en groepen te verbinden aan het geloof en elkaar. We willen aan mensen om ons heen laten zien dat de kerk meer is dan alleen de zondagsdienst en dat we een open en gastvrije gemeenschap zijn. We willen daarmee een gemeenschap zijn die Gods liefde deelt.

We hebben geleerd van onze ervaringen de afgelopen jaren en willen positieve ervaringen benutten om ons doel te bereiken. We hopen dat deze visie ons zal helpen om de juiste keuzes te maken wanneer vraagstukken zich aandienen, en dat we zo gezamenlijk kunnen werken aan het verwezenlijken van deze visie in de komende tien jaar.

Waar gaan we voor?

Ons toekomstbeeld is dat er in 2033 en daarna twee levende wijkgemeenten zijn met elk een eigen centrum van waaruit de activiteiten plaats vinden. Twee gemeenschappen met een eigen kleur en identiteit vormen PGV Voorburg. Zij kerken in twee gebouwen met ieder een eigen geschiedenis, functie, mogelijkheden en uitdagingen.

De analyse laat een gestaag verlies van leden over de jaren heen zien door het overlijden van gemeenteleden, naast een kleine aanwas door het toetreden van nieuwe leden. Inkomsten zijn de laatste paar jaar stabiel maar zijn onvoldoende om de kosten te dekken. Het vermogen daalt daarom al jarenlang.

Toch geloven wij dat er in Voorburg plaats is voor twee gemeenschappen. Ons toekomstbeeld is erop gericht dat er in 2033 twee levende wijkgemeenten zijn binnen de Protestantse gemeente Voorburg. Deze gemeenschappen zullen naar verwachting significant kleiner zijn. Wij laten ons hierbij inspireren door de tekst 'waar twee of drie'. Deze beide wijkgemeenten functioneren autonoom binnen het verband van de PGV.

De Algemene Kerkenraad stimuleert en geeft kaders waarbinnen de wijkgemeenten kunnen functioneren. De uitgangspunten daarbij zijn verantwoordelijkheid, vrijheid en verbinding. Dit geldt voor het geheel van het kerkelijk leven. De financiële situatie in 2033 dient zodanig te zijn dat beide wijkgemeenten een eigen plaats hebben om samen het geloof te beleven en te vieren en elkaar te ontmoeten.

Waar staan we nu/nadere uitwerking analyse

Het aantal leden van PGV Voorburg laat een dalende trend zien van 2200 in 2020 naar 1900 in 2023. Het aantal toezeggingen voor de vrijwillige bijdragen, daalt van 769 in 2019 tot 668 in 2022, waarvan ruim 70% gedaan wordt door leden ouder dan 70 jaar. De gemiddelde bijdrage per lid loopt iets op van €158 per jaar in 2020 naar €185 per jaar in 2023. Het aantal vrijwilligers zal naar verwachting in dezelfde mate dalen als het aantal leden, dus halveren. Hierover zijn echter geen cijfers beschikbaar. In grote lijnen zijn de cijfers hetzelfde voor de beide wijkgemeenten.

De netto lasten van de beide kerkcentra zijn ruim €100.000 voor elk centrum, waarbij de kosten van de koster zijn meegenomen. Het is nog onduidelijk wat het negatieve effect van de gestegen energieprijzen na de investeringen in isolatie en zonnecellen zal zijn. De beide kerkcentra worden volledig door PGV Voorburg onderhouden, waarbij geprobeerd wordt subsidies voor het onderhoud te verkrijgen.

Het resulterende operationeel resultaat (resultaat voor bijdrage uit vermogen en legaten) is nu ongeveer €400.000 negatief. Na aftrek van het gemiddelde rendement op vermogen van ongeveer €100.000 wordt het resultaat rond €300.000 negatief. Het eindresultaat varieert verder door de legaten die geschonken worden. De meerjarenbegroting 2023 laat zien dat het aantal leden daalt naar ongeveer 1100 (gemiddeld met 6% per jaar), de vrijwillige bijdragen van €350.000 naar €260.000. Het negatieve resultaat van de exploitatie van de kerkcentra daalt licht (excl. salariskosten koster). De grootste stijging zit in de kostenpost salarissen van €520.000 naar €675.000.

De hierboven genoemde getallen komen uit de meerjarenbegroting 2023 over de periode 2023-2032. Bij het opstellen is uitgegaan van ongewijzigd beleid.

Verkozen scenario

Het scenario gaat ervan uit dat er in 2033 en daarna twee wijkgemeenten zijn met ieder een eigen eigenheid en een eigen plaats van samenkomst.

We gaan uit van twee wijkgemeenten die op een positieve manier met elkaar samenwerken binnen het verband van de Protestantse gemeente Voorburg. Het scenario gaat verder uit van de aantallen leden, zoals voorspeld in de meerjarenbegroting: het aantal gemeenteleden halveert, evenals het aantal vrijwilligers. Ook de financiële data uit de meerjarenbegroting 2023 dienen als uitgangspunt bij ongewijzigd beleid. Bij het geformuleerde uitgangspunt, verantwoordelijkheid, vrijheid en verbinding hoort dat de wijkkerkenraad meer verantwoordelijkheid krijgt voor het eigen financiële budget voor het pastoraat en leven van de gemeente. Het beheer van de kerkcentra wordt apart begroot en gefinancierd, waaronder de daarbij behorende professionals.

Het aantal gemeenteleden daalt en het aantal predikanten neemt landelijk af. Het aantal kerkelijke vrijwilligers zal naar verwachting halveren. Dit zal consequenties hebben voor zowel de organisatie van het kerkelijk leven als het beheer van de kerkcentra. Het beheer van de beide kerkcentra wordt professioneel georganiseerd en apart begroot en gerapporteerd. Een belangrijk onderdeel is verder dat de kosten van de kerkcentra naar redelijkheid verdeeld worden op basis van gebruik, b.v. tussen kerkrentmeesters, diaconie en derden. Bij het in stand houden van de Oude Kerk wordt ervan uitgegaan dat steeds meer geld buiten de kerkelijke gemeenten verworven gaat worden, niet alleen door verhuur maar ook door andere activiteiten. Dat maakt het kunnen scheiden van de financiële stromen tussen gebouw en wijkgemeente noodzakelijk.

De wijkgemeenten staan aan de basis van de nodige ontwikkelingen. Het CvK heeft een belangrijke rol in de uitwerking. De AK heeft de rol van aanjager, procesbegeleider en blijft eindverantwoordelijk voor de voortgang van het proces.

Het scenario bevat twee delen: 1) lange termijn: het definiëren van de 'stip' op de horizon: hoe zien onze wijkgemeentes eruit in 2033 en wat hebben ze nodig om een zichtbare, actieve geloofsgemeenschap te kunnen zijn in hun wijk en hoe gaan we dat dan realiseren. 2) korte termijn: het op korte termijn verminderen van het negatieve resultaat. Hierbij mogen geen blokkades ontstaan die de realisering van de langetermijnvisie in de weg gaan zitten.

Beleid

Het is belangrijk om nu actie te ondernemen om de 'stip' op de horizon te definiëren. De langetermijnvisie is nodig om de nodige activiteiten in gang te zetten om deze op tijd te kunnen realiseren. Daarnaast is het belangrijk om op korte termijn het tekort terug te dringen om voldoende financiële middelen ter beschikking te houden om de lange termijn acties te kunnen uitvoeren.

Het realiseren van nieuw beleid is belangrijk om voortgang te boeken. De ontwikkelingsmogelijkheden voor beide wijkgemeenten zijn verschillend en zullen daarom om een eigen aanpak vragen. Het ligt dan ook voor de hand om voor beide wijkgemeenten een apart proces te ontwikkelen en een hierbij passend team samen te stellen om dit uit te gaan voeren. Hiervoor zullen investeringen nodig zijn om mogelijkheden te onderzoeken, voorstellen te implementeren, vrijwilligers te trainen, ruimtes aan te passen en, indien nodig, professionals te werven. Voor de nodige investeringen kunnen legaten aangewend worden als dat binnen de omschrijving van het legaat past. Daarnaast kunnen investeringen ten laste van het vermogen gebracht worden, want het uitgangspunt is dat deze investeringen zich later terugbetalen.

De beide wijkkerkenraden krijgen een eigen begroting, evenals de beide kerkcentra. De belangrijkste reden hiervoor is dat hiermee de inkomsten en uitgaven beter inzichtelijk gemaakt worden voor de wijkkerkenraden en gemeenteleden. De wijkgemeenten zijn verbonden in PGV Voorburg en samenwerken is belangrijk en zal naar verwachting in de toekomst nog belangrijker worden. Financiële solidariteit hoort daarbij.

Het tekort op iedere begroting moet zo klein mogelijk gemaakt worden. Door de verschillende geleidingen wordt een passend plan van aanpak daarvoor gemaakt. De vraag die natuurlijk naar voren komt, is hoe gaan we dit realiseren. Hieronder worden een aantal ontwikkelingsmogelijkheden voor beide wijkgemeenten genoemd. De opsomming is maar een begin om het denkproces in gang te zetten.

DOH/Koningkerk

DOH heeft vele sociale activiteiten, naast de DCBB. De vraag die de komende tijd beantwoord moet worden is welke faciliteiten de DOH en gelieerde organisaties nodig hebben in 2033 en daarna. Een veelgenoemde variant is de 'Hoeksteen variant', maar dit is maar een van de varianten die mogelijk is. DOH heeft ook een belangrijke maatschappelijke functie in de wijk, die ook in de Kerkenvisie van Leidschendam-Voorburg wordt erkend. In de toekomst kan deze functie mogelijk worden versterkt. Als duidelijk is wat nodig is in 2033 en volgende jaren kan de studie gestart worden die de ontwikkelingsmogelijkheden in kaart brengt met de doelstelling deze rond 2033 (of eerder) gerealiseerd te hebben. Daar waar nodig wordt voor de lange-termijnontwikkeling een professionele partij ingeschakeld.

MWG/Oude Kerk en Voorhof

De Oude Kerk heeft een monumenten status en daarmee zijn de ontwikkelmogelijkheden beperkt. De Voorhof is een gemeentelijk monument, hetgeen betekent dat de voorgevel moet blijven in de oorspronkelijke staat. Dit betekent niet dat er niets kan. De ontwikkelingen van de Oude Kerk en de Voorhof moeten in samenhang bekeken worden. Er zal hiervoor een gedegen studie gedaan moeten worden om de mogelijkheden te verkennen, b.v. meer zalen te creëren, betere faciliteiten en herontwikkeling van de 'tuin' rond het Marianne beeld. Hierbij kan de letterlijke zichtbaarheid van de kerkelijke activiteiten vergroot worden door de zichtbaarheid van de kant van de Herenstraat te vergroten. Ook het creëren van betere horeca faciliteiten behoort onderzocht te worden. De studie zal door een professionele partij uitgevoerd moeten worden omdat de professionele kennis hiervoor ontbreekt. Volledige uitbesteding van de activiteiten behoort tot de mogelijkheden.

De toren is een apart verhaal. Hier is belangrijk dat de bijdragen van de burgerlijke gemeente en bewoners van Voorburg vergroot worden. De verkoop van de toren heeft de voorkeur, maar lijkt vooralsnog niet tot de mogelijkheden te behoren. De studie naar de mogelijkheden wordt op korte termijn gestart en is voor eind 2025 gereed.

Het ligt voor de hand om ook te kijken of een andere beheersvorm (vb. een stichting) voordelen met zich meebrengt. De centrale vraag hierbij is of dit extra mogelijkheden biedt om externe (financiële) steun aan te trekken.

In deze visie wordt ervan uitgegaan dat het operationele tekort gehalveerd gaat worden op korte termijn. Dit betekent een vermindering van het tekort met €150.000. Dit gaat niet lukken met kleine aanpassingen. Hiervoor zijn significante wijzigingen nodig. In het beleidsplan worden hiervoor een aantal suggesties gedaan. Deze opties worden in detail in de bijlage weergegeven. Het realiseren van deze opgave is essentieel om de mogelijkheden voor de lange termijn te kunnen realiseren. Indien nodig kan professionele hulp en advies worden ingeroepen, waarvoor de nodige financiële ondersteuning beschikbaar gesteld wordt.

Voorburg, 21 maart 2024

Bijlage: het terugdringen van het tekort op de korte termijn in de periode 2024-2025

Bijlage: het terugdringen van het tekort op de korte termijn in de periode 2024-2025

Dit deel van het beleidsplan concentreert zich op het terugdringen van het tekort op de korte termijn.

Inkomsten uit verhuur kerkcentra

De netto-inkomsten uit de verhuur van de Koningkerk en de Oude Kerk elk met €40.000 verhogen. Hierbij kan gedacht worden om meer actief de verhuur te promoten door meer bekendheid te geven van de mogelijkheden, b.v. door adverteren in het Krantje, meer bekendheid geven in de directe omgeving (b.v. Huygenskwartier), etc. De beschikbaarheid van de zalen kan omhoog door meer thuis te vergaderen. Een ander focuspunt is om meer verhuur overdag te realiseren. Samenwerking met partners uit de directe omgeving (b.v. Oude Kerk – Huygenskwartier) is hierbij belangrijk.

Kleine investeringen om de verhuurbaarheid te realiseren kunnen nodig zijn. Een korte terugverdientijd is wel een vereiste. Er zal ook meer personeel nodig zijn. Het uitbesteden van bepaalde diensten behoort tot de mogelijkheden.

Een belangrijk deel van de inkomsten uit verhuur komt vaak uit de inkomsten van de horeca. In dit kader is het een optie om dit door een externe deskundige te laten bekijken. Mogelijk (waarschijnlijk?) zijn hier interessante mogelijkheden.

Om de financiën voor elk kerkcentrum te kunnen volgen is het essentieel dat de inkomsten/uitgaven (incl. bijbehorende salarissen) per kerkcentrum beschikbaar komen. Hierdoor kan de voortgang op kwartaal basis gevolgd worden.

Het Kerkelijk Bureau vrijmaken voor verhuur b.v. als kantoor. Dit betekent wel dat er een andere plaats moet worden gevonden voor de kerkelijk medewerker, de printers en het archief.

Externe bijdrage aan de Oude Kerk

De Oude Kerk is het hart van het Huygenskwartier. Het ligt voor de hand dat ook de 'buitenwereld' bijdraagt aan onderhoud en dergelijke. Hierbij kan gedacht worden aan een vereniging Vrienden van de Oude Kerk, maar ook speciale activiteiten gericht op de omgeving van de Oude Kerk. Een grote uitdaging is om extra bijdragen aan de kosten voor de restauratie van het dak te realiseren.

Projectmatige aanpak van activiteiten (b.v. musical de Speeldoos, kerstvieringen Koningkerk, Kliederkerk)

Hier zijn verschillende aspecten aan verbonden. Het is nodig om langere tijd vooraf te plannen, te begroten en kosten onder controle te houden. Hierbij zal steeds de vraag gesteld moeten worden of er externe subsidiemogelijkheden zijn (b.v. fonds 1818, stichting Fjord). Daarnaast is er de mogelijkheid een bijdrage van de deelnemers te vragen om de kosten te dekken.

Bijdrage diaconie

Bijdragen uit de diaconie zijn belangrijk, nu en in de toekomst! De diaconie heeft binnen de PKN haar eigen opdracht en verantwoordelijkheden, waarbij de financiën apart beheerd worden. Dit wordt vanzelfsprekend gerespecteerd.

Nu de wijkgemeenten en kerkcentra hun eigen financiën gaan beheren moet duidelijk zijn welke activiteiten (mede) onder de diaconie vallen en wat de financiële bijdrage van de diaconie hieraan is. Het is daarom goed om alle afspraken na te lopen. Voor de bijeenkomsten zal de diaconie huur gaan betalen aan de kerkrentmeesters, voor zover dat nu nog niet van toepassing is. Ook bij het opzetten van nieuwe initiatieven zal met de diaconie overlegd worden of zij een financiële bijdrage kunnen leveren.

(Mee)betalen aan de kosten van een activiteit

Het vragen van een bijdrage aan gemeenteleden die aan bepaalde activiteiten deelnemen zal overwogen worden. Er worden veel gratis consumpties verstrekt. Als de vrijwillige bijdragen teruglopen bij een gelijkblijvend aantal activiteiten zal de eigen bijdrage steeds belangrijker worden. Het screenen van de huurinkomsten versus kosten van andere vaste gebruikers. Hierbij kan gedacht worden aan de huur/horeca inkomsten van langlopende contracten. Als er meer vraag naar ruimte komt, zal de druk toenemen om meer ruimte te maken (thuis vergaderen, uitwisselen tussen de Oude Kerk en de Koningkerk, afschalen van verhuur met lage inkomsten).

Besparingen in de werkzaamheden onder verantwoordelijkheid van de AK

Hieronder vallen alle activiteiten van het kerkelijk bureau, financiën, etc. Hier is bij vorige besparingsronde veel gedaan. Het ligt niet in de lijn der verwachtingen dat het kerkelijk bureau op lange termijn kan blijven bestaan gezien het teruglopende aantal leden. Samenwerking met andere kerkelijk bureaus is een optie.

Besparingen op gezamenlijke activiteiten onder eindverantwoordelijkheid van de AK

Deze activiteiten worden meestal door een van de wijkkerkenraden georganiseerd. Mogelijke besparingen, mogelijkheden voor subsidie zullen daar meegenomen worden.

Besparingen op salarissen

Dit is een moeilijk onderwerp omdat het ook direct mensen betreft waar we een directe relatie mee hebben. De opdracht is om bij elke vacature opnieuw het aantal benodigde uren te bepalen. Daarnaast moet ook nagegaan worden of samenwerking tussen de beide wijkgemeenten mogelijkheden biedt.

Verhogen inkomsten uit vrijwillige bijdragen en collecten

Het gemiddelde toegezegde bedrag per lid per jaar is met €180 laag. De bijdrage per toezegging voor de vrijwillige bijdrage is rond €470 per jaar. De laatste heeft vaak betrekking op meerdere personen. Een jaarlidmaatschap op een sportvereniging ligt in de range van €200 tot €300 per jaar per persoon. Daarbij dragen oudere gemeenteleden naar vermogen gemiddeld meer bij dan de jongere generatie. Verder is het begrip vrijwillige bijdrage verouderd en zegt de jongere generaties weinig.

Het beeld dat hieruit naar voren komt is dat het ‘gemiddelde’ gemeentelid ‘de kerk’ relatief weinig ‘waard’ vindt. Er is de nodige inspanning nodig om dit beeld te doen kantelen, daarna volgt vanzelf dat de bijdragen omhooggaan. Het verhogen van de bijdrage per lid is een essentieel onderdeel om de toekomstige financiële situatie beheersbaar te maken. We mogen ons echter niet te snel rijk rekenen, daarom wordt er ook geen extra bijdrage ingeboekt voor de komende 2 jaar.

Ook het verhogen van de inkomsten uit collecten is een mogelijkheid. Hier dient onderzocht te worden hoe de verschillende vormen van collecteren (rondgang met zakje, overmaken, QR-code en collectebonnen geoptimaliseerd kunnen worden. Hierbij moet echter gerealiseerd worden dat de opbrengst van een extra collecte (z.g. derde collecte) voor een goed doel voor een belangrijk deel ten koste gaat van de collecte voor de kerk in de vorm van een lagere opbrengst.

Huur in rekening brengen bij rouw- en trouwdiensten van gemeenteleden is een optie. In een aantal gemeenten is dit al ingevoerd.

Eerste raming van besparingen/extra inkomsten

Omschrijving	Verantwoordelijk	Doelstelling in euro's	Cumulatief
Kerkcentrum Koningkerk	DOH/kerkrentmeesters	40.000	40.000
Kerkcentrum Oude Kerk	MWG/kerkrentmeesters	40.000	80.000
Kerkelijk bureau verhuren	Kerkrentmeesters	10.000	90.000
Externe inkomsten Oude Kerk	Kerkrentmeesters	5.000	95.000
Projectmatige aanpak activiteiten	Wijkkerkenraden	15.000	110.000
Bijdrage in kosten activiteit	Kerkrentmeesters/wijkkerkenraden	5.000	115.000
Extra bijdrage diaconie	Wijkkerkenraden/kerkrentmeesters en diaconie	10.000	125.000
Besparingen vallend onder AK/kerkrentmeesters	Kerkrentmeesters	5.000	130.000
Salarissen	Wijkkerkenraden/kerkrentmeesters/AK	25.000	155.000
Verhogen vrijwillige bijdrage per lid per jaar	Wijkkerkenraden/kerkrentmeesters	p.m.	155.000